

Sygn. akt III UK 44/16

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania M. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J.

o emeryturę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 października 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 18 listopada 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 18 listopada 2015 r. oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J., wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 7 maja 2015 r.

Przedmiotem postępowania było żądanie wnioskodawcy M. C. o przyznanie emerytury. Sąd drugiej instancji ustalił, że ubezpieczony wykonywał pracę kierowcy ciągnika siodłkowego i traktorzysty w Kółku Rolniczym w Z. i Spółdzielni Kółek Rolniczych w T. Wnioskodawca poza pracami transportowymi wykonywał, posługując się ciągnikiem, również prace polowe w postaci orki i bronowania, opryskiwania upraw środkami ochrony roślin. Dodatkowo wnioskodawca w okresie prac polowych kierował kombajnem zbożowym.

Sąd drugiej instancji argumentował, że ustawodawca dla celów związanych z nabywaniem uprawnień do emerytury w obniżonym wieku, z uwagi na wykonywanie prac w warunkach szczególnych czy w szczególnym charakterze, w treści art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych sformułował zakres podmiotowy jednoznacznie wskazujący przesłanki konieczne dla spełnienia kryterium świadczenia pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze określając, iż dotyczy ono zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. Dokonywanie wykładni wykazów, w tym zapisu zawartego pod pozycją 3 działu VIII wykazu A załącznika do rozporządzenia, nie może pomijać wspomnianych kryteriów rangi ustawowej. A to w przekonaniu Sądu Apelacyjnego oznacza, iż nie można przy dokonywaniu kwalifikowania czynności wykonywanych w ramach stosunku pracy kierować się tylko przyporządkowaniem resortowym pracodawcy. Powyższe oznacza więc, że prawidłowa wykładnia pojęcia pracy w szczególnych warunkach musi uznawać, iż jest nią każda praca wykonywana przy takim samym oddziaływaniu szkodliwych warunków niezależnie od branży jej świadczenia.

Zdaniem Sądu drugiej instancji powyższa uwaga oznacza w rozpoznawanej sprawie, że czynności wnioskodawcy podejmowane w ramach obsługi tego samego ciągnika zarówno w trakcie czynności typowo transportowych (przewóz materiałów i surowców czy płodów rolnych), jak i czynności w trakcie których do ciągnika były przyczepione urządzenia służące pracom rolnym, mogą być kwalifikowane poprzez pozycję 3 działu VIII wykazu A załącznika do rozporządzenia pomimo, iż pracodawca formalnie nie mieścił się w transportowym dziale gospodarki. Wnioskodawca wykonujący czynności kierowcy ciągnika zarówno w trakcie przewozu towarów jak i w czasie prac polowych był narażony na tożsame czynniki szkodliwe - hałas, drgania pojazdu, zapylenie, obsługa ciągnika wraz z przyczeponymi urządzeniami dodatkowymi. W rezultacie te specjalne warunki pracy kierowcy ciągnika spowodowały, iż prace winny być zaliczone jako wykonywane w szczególnych warunkach niezależnie od transportowego, czy czysto rolniczego ich charakteru. Niewątpliwie bowiem kierowanie tego typu

pojazdem z doczepionymi dodatkowymi urządzeniami stanowiło o specyfice zatrudnienia ze wskazaniem na szkodliwość dla zdrowia, czy również jego uciążliwości połączonej z koniecznością zachowania wysokiego stopnia sprawności psychofizycznej przez wzgląd na bezpieczeństwo własne oraz otoczenia, niezależnie od konkretnego miejsca świadczenia tej pracy. Wykonywanie tego typu pracy w środowisku narażenia na niekorzystne dla zdrowia czynniki wpływa w konsekwencji na obniżenie wydolności organizmu.

Skargę kasacyjną wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zarzucając wyrokowi naruszenie art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej w powiązaniu z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów w związku z wykazem A dział VIII pkt 3 zawartym w załączniku do rozporządzenia poprzez przyjęcie, że wnioskodawca posiada 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach przy uwzględnieniu, że praca wykonywana na stanowisku kierowcy ciągnika i kombajny jest pracą kwalifikowaną, gdy prawidłowe jest uznanie, że charakter pracy na tym stanowisku nie daje podstaw do przyznania prawa do emerytury.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania organ rentowy dostrzegł potrzebę wykładni przepisu zawartego w wykazie A, dziale VIII, poz. 3, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.). W uzasadnieniu skargi powołując się na orzecznictwo sądów apelacyjnych i okręgowych wskazał na zachodzącą rozbieżność. Polega ona na odmiennym kwalifikowaniu prac polowych traktorzystów z punktu widzenia prawa do wcześniejszej emerytury.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie spełnia wymogów uzasadniających jej przyjęcie do rozpoznania merytorycznego.

Uruchomienie nadzwyczajnej procedury kasacyjnej występuje wówczas, gdy potrzeba wykładni przepisu wynika z rozbieżności w orzecznictwie albo poważnych wątpliwości interpretacyjnych. Oznacza to, że art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. ma

zastosowanie wówczas, gdy sądy odmiennie postrzegają przekaz normatywny albo gdy jest on niejasny. W takim przypadku Sąd Najwyższy, działając w interesie publicznym, realizując funkcję z art. 1 pkt 1 lit. a ustawy o Sądzie Najwyższym, podejmuje działania zmierzające do wypracowania jednolitego stanowiska. Nie wystarczy zatem stwierdzić, że sądy powszechne różnie kwalifikują okres pracy w charakterze kierowcy ciągnika, trzeba jeszcze wskazać motywy tej rozbieżności. Elementu tego zabrakło w skardze kasacyjnej organu rentowego.

Pozostając w tym samym nurcie rozważań, niezbędne jest podkreślenie, że powołanie się na art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. ma sens wówczas, gdy sporna tematyka jest nowa albo w orzecznictwie Sądu Najwyższego doszło do rozbieżności. Strzeżenie interesu publicznego przy rozpoznawaniu skarg kasacyjnych nie polega bowiem na korygowaniu przez Sąd Najwyższy każdego wadliwego orzeczenia (tę funkcję spełniają zwyczajne środki zaskarżenia i skarga o wznowienie postępowania), lecz na stworzeniu takich warunków jurysdykcyjnych, aby wszystkie inne sprawy wnoszone do sądów powszechnych były przez te sądy trafnie rozstrzygane, to jest aby orzecznictwo było jednolite i oparte na prawidłowej wykładni prawa (T. Ereciński, *Środki zaskarżenia*, w : *System Prawa Procesowego Cywilnego*, Tom III, cz. 2, red. T. Erecińskiego, Warszawa 2013 r., s. 979). Spojrzenie z tego punktu widzenia, przy uwzględnieniu dotychczasowego bogatego orzecznictwa, uświadamia, że wątpliwości interpretacyjne, na które powołuje się organ rentowy, zostały już dostatecznie, a przede wszystkim jednolicie, wyjaśnione. Aby upewnić się w tym przekonaniu wystarczy zapoznać się z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2016 r., I UK 218/15, niepubl., w którym zebrano i omówiono dotychczasowy dorobek orzecniczy. Oznacza to, że wobec utrwalonej i jednolitej linii orzeczniczej, wypracowanej przez Sąd Najwyższy, nie zachodzą przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Analizując rozważania Sądu drugiej instancji, można też stwierdzić, że poglądy wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku korespondują z poglądem Sądu Najwyższego. Zakłada on bowiem, że w niektórych przypadkach prace polowe traktorzystów, ze względu na podobieństwo ich szkodliwości i uciążliwości dla organizmu, mogą być kwalifikowane jako prace w transporcie, choć formalnie statusu takiego nie posiadają. W rezultacie podstawy

skargi kasacyjnej nie mogą zostać również uznane za oczywiście uzasadnione, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z przywołanych względów Sąd Najwyższy zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.